

شخصی سوریه که نقش ستون فقرات محور مقاومت در منطقه را دارد، از لحاظ ژئوپلیتیک نقش تعیین کننده‌ای در آینده توازن منطقه‌ای بازی می‌کند. سعودی‌ها که به دنبال از دست دادن عراق در وضع نامناسبی در منطقه قرار دارند، امیدوارند که با سرنگونی اسد و جایگزینی دولت حاکم با یک دولت همسوی با سعودی‌ها که مخالف ایران و حزب الله باشد جایگاه خود را در خاور میانه تقویت کنند.

عربستان به دنبال این است که سوریه را به پایگاهی برای مبارزه با برتری حزب الله در لبنان تبدیل کند. بندر بن سلطان، رئیس سازمان اطلاعات عربستان در سه سال گذشته مرد منصوب آل سعود برای امور سوریه بوده است. از قضا بندر بن سلطان کسی است که بعد از مرگ حافظ اسد در سال ۲۰۰۰ به بشار کمک کرد تا پایه‌های قدرت خود را استحکام بخشد. برخی منابع معتقدند عدم توفیق در سرنگونی بشار هزینه گزافی برای بندر به همراه داشته است. حال قرار است بازیگران جدیدی در صحنه سیاسی عربستان ورود کنند. دیگر بازیگر نوظهوری که در کنار محمد بن نایف بن عبدالعزیز مطرح است، شاهزاده متعب بن عبدالله، پسر پادشاه است که سال گذشته به عنوان اولین وزیر گارد ملی عربستان سعودی منصوب شد. متعب بازیگری مهم در این کشور پادشاهی است که اخیراً با جاه طلبی در ماموریت‌های دیپلماتیک هم دخالت می‌کند. گارد ملی از سال ۱۹۶۲ تا ۲۰۱۰ تحت فرمان عبدالله بوده است.

برای ارزیابی سیاست جدید آل سعود در باره ممانعت از سفر تروریست‌های سعودی به سوریه و آثار آن بر وضعیت کنونی سعودی در سوریه به زمان نیاز است. بعضی از سعودی‌ها از افسران ارشد جبهه النصره هستند و خیلی بعید است که به خانه بازگردند. مفتی‌های وهایی که نفوذ گسترده‌ای در میان جوانان عربستانی دارند با سیاست جدید دولت همسویی ندارند. تمایل برای مبارزه علیه اسد در سرتاسر این کشور پادشاهی وسیع و عمیق است. سنگر القاعده در سوریه احتمالاً در سال‌های آتی به نگرانی مقامات ضد تروریسم عربستان سعودی تبدیل خواهد شد همانطور که القاعده یمن اکنون نگرانی اصلی آنهاست.

جهادی‌ها را می‌داند، وی تقریباً یک سال پیش توسط آنها مورد سوء قصد قرار گرفت. احتمالاً وزارت کشور عربستان مستنداتی از طرح ریزی جنگجویان سعودی در سوریه برای انجام حملات مشابه آنچه بین سالهای ۲۰۰۴ تا ۲۰۰۶ از سوی جهادیون بازگشته از افغانستان انجام شده بود به دست آورده است. سفر آتی باراک اوباما، رئیس جمهور آمریکا که اواخر مارس انجام می‌شود دیگر عامل پشت پرده این سیاست جدید است. ملک عبدالله در ملاقات با باراک اوباما به دنبال اعمال فشار بیشتر از سوی آمریکایی‌ها برای سرنگونی بشار اسد خواهد بود. کاملاً روشن است که آل سعود از اینکه اوباما از نیروی نظامی علیه بشار استفاده کند و یا تجهیزات و آموزش‌های بیشتری را به مخالفان سوری بدهد ناامید شده است. پادشاه عربستان امید دارد که با توقف کمک به القاعده و جبهه النصره نگرانی آمریکایی‌ها از اینکه تروریست‌ها در سوریه قدرت بگیرند را برطرف کند. شاهزاده نایف هفته گذشته برای ملاقات با سوزان رایس، مشاور امنیت ملی و لیزا موناکو، دستیار رئیس جمهور در امور امنیت داخلی و ضد تروریسم به کاخ سفید رفته بود. این ملاقات همچنین برای آماده سازی سفر رئیس جمهور بوده است. موضوع سفر جنگجویان خارجی به سوریه در ملاقات ۱۴ فوریه اوباما با ملک عبدالله اردن نیز مطرح شده است. صدها اردنی تاکنون به جبهه النصره پیوسته اند. مصطفی اعلانی یک تحلیلگر امنیتی مرکز تحقیقات خلیج فارس که نزدیک به محافل امنیتی و اطلاعاتی عربستان نیز هست، می‌گوید: شاهزاده محمد نایف به عنوان چهره ضد تروریسم در جهان شناخته می‌شود که در موقعیت کنونی که ایالات متحده و غرب نگران تامین سلاح شورشیان است می‌تواند به آنها اطمینان بخشد. او همچنین می‌افزاید: آمریکا مجبور به تغییر سیاست‌های خود است و شاهزاده محمد شخصیتی مناسب برای این ماموریت است.

چرا سوریه برای سعودی‌ها مهم است؟

ملک عبدالله عربستان علاقه خاصی به سوریه دارد و ارتباطات طایفه‌ای و خانوادگی به این کشور دارد. فارغ از این علقه

گفتنی است که رسانه‌های سعودی از ماه ژانویه سال جاری میلادی تاکنون هیچ گونه از فعالیت‌های بندر بن سلطان رئیس سرویس اطلاعاتی عربستان و سفیر سابق عربستان در واشنگتن را پوشش خبری نداده‌اند. در همین حال عربستان سعودی با تاخیر زیاد در حال برداشتن گام‌هایی برای ممانعت از سفر شهروندان سعودی به سوریه برای عضویت در القاعده و جنگ علیه نظام بشار اسد است. ملک عبدالله ماه جاری حکم سلطنتی را ابلاغ کرد که بر طبق آن سفر به خارج از کشور برای عضویت در جنبش‌های جهادی ممنوع بوده و ناقضان این دستور به بیش از ۲۰ سال حبس محکوم می‌شوند.

فرمان سلطنتی برای توقف صدور تروریسم

تخمین زده می‌شود بیش از ۲۵۰۰۰ سعودی در حال جنگیدن در سوریه هستند. برخی از آنها جنگجویان سابق در افغانستان، بوسنی و عراق می‌باشند. برخی از این تروریست‌ها مستقیماً از طریق فرودگاه‌های اصلی سعودی سفر کرده‌اند و این موضوع باعث شده است تا ناظران به این نتیجه برسند که این افراد توسط خود حکومت برای جنگ با اسد تشویق شده‌اند. دولت عربستان به مدت بیش از ۲ سال چشمان خود را به روی سفر شهروندان - حتی مخالفان سیاسی داخلی - به سوریه بسته بود. این فرمان سلطنتی به امضای شاهزاده سلمان، ولیعهد عربستان، شورای وزیران و چندین مفتی ارشد وهایی رسیده است. لایحه مشابهی در کویت تحت بازبینی قرار دارد که به موجب آن چند صد نفر جنگجو به سوریه فرستاده می‌شوند و منبع اصلی تامین مالی جبهه النصره در سوریه خواهد بود.

دلایل تغییر رویکرد عربستان

منابع سعودی دو علت را عامل تغییر سیاست این کشور می‌دانند. نخست، فشارها از سوی شاهزاده محمد بن نایف، وزیر کشور که در دهه گذشته رهبر مبارزه با القاعده در داخل عربستان بوده است. وی همچنین یکی از چهره‌های اصلی یک گروه مشترک عربستانی - یمنی برای مبارزه علیه القاعده در شبه جزیره عرب است. نایف خطر رویارویی مستقیم با

ویژه نامه نوروزی

روزنامه خراسان

فروردین ۱۳۹۳

